

Віра Максимець

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гулай В. В.,
Національний університет “Львівська політехніка”

**УГОРСЬКА ДІАСПОРА В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ
СУЧАСНОЇ СЛОВАЧЧИНИ**

Проаналізовано роль та місце угорської діаспори в політичному житті сучасної Словаччини. Охарактеризовано формування політики щодо угорської національної меншини та розкрито основні причини, які негативно впливають на політичний діалог між Угорщиною та Словаччиною.

The article analysed the role and place of the Hungarian diaspora in the political life of modern Slovakia. Characterized the policy on the situation of the Hungarian minority and revealed the main causes that negatively affect the political dialogue between Hungary and Slovakia.

Проанализированы роль и место венгерской диаспоры в политической жизни современной Словакии. Охарактеризованы формирования политики относительно венгерского национального меньшинства и раскрыты основные причины, которые негативно влияют на политический диалог между Венгрией и Словакией.

Словацько-угорські міждержавні відносини у Словаччині були, є і, ймовірно, будуть передусім внутрішнім політичним питанням. Це зумовлено тим, що “угорська тема” нерозривно пов’язана з угорською менщиною, яка перевищує півмільйона, і з усім, що з нею пов’язано в політичній сфері – із законодавчим урегулюванням її становища, здійсненням прав меншини у сфері мови, освіти, культури і регіонального розвитку, діяльністю у сфері політичного представництва, і, звичайно, з тим, як ситуацію сприймає сусідня Угорщина [4, 113].

Угорці – найчисельніша національна меншина Словаччини. За даними останнього перепису населення 2011 року на території Словацької Республіки проживає, окрім більшості словацького населення 80,7%, угорці становлять 8,5% [5]. Майже всі угорці живуть

уздовж південного кордону країни, особливо на південний схід від столиці Братислави. Коли після Першої світової війни виникла нова чехословацька держава, кордон пройшов так, що багато угорців стали громадянами нової держави. Угорці від самого початку були налаштовані до чехословацької держави негативно. Після розпаду Чехословаччини внаслідок Мюнхенської змови 1938 року (за участю Німеччини, Великої Британії, Франції й Італії) південна частина Словаччини була повернута Угорщині. Після Другої світової війни кордони були відновлені. Нова чехословацька влада спробувала переселити всіх угорців в Угорщину, але такому рішенню опиралися американці. Чехословацькій владі вдалося переселити в Угорщину лише невелику частину угорців, близько 90 тисяч. Більшість залишилася в Південній Словаччині [2].

У 2010 році в Угорщині відбулися парламентські вибори, на яких перемогу здобули представники консервативних сил – партія “Фідес”. З приходом до влади правої партії підтримку діаспори в Будапешті поставили на якісно новий рівень. Безперечно, тим, хто мешкає поза батьківщиною, і раніше допомагали. Влада фінансово підтримувала культурно-освітні, спортивні, медійні та інші організації етнічних угорців у країнах, що межують з Угорщиною. Однак тепер Будапешт виділяє діаспорі значно більші фінансові ресурси. Не менш важливо, що згуртування всієї угорської нації незалежно від того, які кордони розділяють її представників, стало загальнонаціональною ідеєю, державною політикою, котру підтримує найвища влада країни [1].

У розробленій національній ідеї – проєкті “Велика Угорщина” – розглядається поширення її впливу на регіони, де компактно проживають представники угорської діаспори: Південну Словаччину, Трансільванію (Румунія), Воєводину (Сербія) і Закарпатську область. Угорщина прагне стати регіональним лідером у Центральній Європі, і тому Будапешт використовує метод впливу на регіон через діаспору.

Угорський парламент прийняв Закон “Про внесення змін до закону 1993 року про угорське громадянство” від 1 січня 2011 року, згідно з яким спрощуються умови набуття громадянства країни закордонними угорцями. Умови для отримання громадянства мінімальні – угорське походження, базове знання мови і несудимість. Відповідно до нововведень, громадянство Угорщини тепер може бути безперешкодно присвоєне громадянину іншої держави у випадку доведеного факту, що його предки були громадянами Угорщини, або іншим очевидним шляхом, що доводить його угорське походження.

Таке рішення угорського парламенту викликало бурхливу реакцію сусідніх держав, зокрема у Словаччині. Натомість, словацький парламент прийняв зміни до Конституції країни, які визначають: якщо громадянин Словаччини добровільно прийняв громадянство іншої держави, він автоматично втрачає словацьке громадянство. Поправка до “Закону про громадянство” передбачає втрату словацького підданства тими особами, хто на добровільній основі зробіть кроки до отримання громадянства іншої держави. Як заявив прем’єр Словацької Республіки, лідер правлячої партії “СМЕР” Роберт Фіцо, з прийняттям нового закону ніхто не буде позбавлений словацького громадянства. Новий нормативний акт буде стосуватися тільки тих осіб, які крім словацького громадянства захочуть прийняти і підданство іншої держави.

Подвійне громадянство Словаччина визнає з багатьма державами. Наприклад, з Чехією. Як підкреслив міністр закордонних справ Словацької Республіки Мирослав Лайчак, з Чеською Республікою у нас особлива ситуація, у нас було спільне держава, і частина громадян цих республік мають подвійне громадянство. У спірному з Угорщиною питанні про подвійне громадянство Словаччину повністю підтримала чеська сторона. Президент Вацлав Клаус запросив словацького посла в Празі Петра Брня у свою резиденцію на Празький Град, щоб висловити солідарність зі словацьким керівництвом. Вацлав Клаус переконаний в тому, що проблематика подвійного громадянства дозволяється тільки в ході переговорів з урахуванням інтересу обох сторін.

Верховний комісар ОБСЄ з питань національних меншин Кнут Воллебек висловив критичні зауваження на адресу Угорщини, яка прийняла закон про подвійне громадянство на етнічному принципі і без урахування постійного проживання. Верховний комісар рекомендував Будапешту консультиватися з Братиславою в дусі добросусідських відносин [3].

Список використаних джерел та літератури:

1. Аналітика: Маленькі кроки до “Великої Угорщини”? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rionews.com.ua/analytics/all/now/n10348155426>. – Назва з екрана
2. Головна політична тема в Словаччині... – Угорщина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.wz.lviv.ua/articles/90664/>. – Назва з екрана
3. Закордонним угорцям спростили отримання громадянства батьківщини (доповнено) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://>

www.viza.uz.ua/news/355. – Назва з екрана

4. Максимець В.Є. Становище національних меншин в Словаччині після вступу в ЄС [Текст] / В.Є. Максимець // Слов'янський вісник: збірник наукових праць. Серія “Історичні та політичні науки” / Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету. – Рівне, РІС КСУ, 2013. – Випуск 15. – С. 112-115.

5. Obyvateľstvo SR podľa národnosti – sčítanie 2011, 2001, 1991 [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu <http://portal.statistics.sk/files/tab-10.pdf>. – Nazwa na ekranie